

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • četrtek • 17. junij 1999   štev. 24 (3018) • letnik 54 • cena 10 šil. • 0,73 evra

Proti ločevanju po etničnih in jezikovnih kriterijih

Odbori Zveze slovenskih organizacij so na svoji klavzuri obravnavali aktualne pobude po ločevanju po jezikovno-etničnih kriterijih v šolstvu. Odbori so zavrnili vsako obliko etničnega ločevanja. Avstrijska in evropska zaščitna zakonodaja za manjšine namreč izhaja iz takoimenovane »priznavalne svobode«. Pripadnost k neki narodni skupnosti se ne sme preverjati in je tudi ni treba dokazovati.

Prijava k dvojezičnemu pouku ima torej lahko različne motive, vsekakor po avstrijski zakonodaji in po ustreznih odločitvah ustavnega sodišča nihče nima pravice, da bi preverjal prijavo k dvojezičnemu pouku po etničnih kriterijih ali pa jo moral dokazovati. Tudi kar se tiče ravnateljskih mest na veljavnostnem območju dvojezičnega šolstva, je tako, da je prav zaradi zakonsko definirane »priznavalne svobode« jasno, da je edini objektivno preverljiv kriterij ustrežna kvalifikacija, ki si jo učitelj pridobi na pedagoški akademiji, ne pa narodna pripadnost.

Koordinacijski odbor

Nadalje so odbori obnovili predlog ZSO glede koordinacijskega odbora koroških Slovencev. Aktualne tendence po ločevanju po etničnih kriterijih

ponovno potrjujejo pravilnost ZSO-jevske manjšinske politike, ki se je vedno zavzemala za strpnost in odprtost. V danih pogojih je torej sodelovanje med ZSO in NSKS vsekakor potrebno. Tudi znotraj manjšine ne sme priti do ločevanja in ugotavljanja manjšine. Odbori ZSO so razpravljali še o nadalj-

nih reformah znotraj ZSO in so zaradi tega ustanovili tri pododbore, ki bodo pripravili predloge za bolj učinkovito nastopanje ZSO na znotraj in na zunaj.

Klavzura odborov ZSO je bila izredno dobro obiskana in je potekala v konstruktivnem delovnem vzdušju.

-an

Preteklo soboto je društvo Mauthausen aktiv Kärnten/Koroška petič priredila svečanost v in in žrtve KZ Mauthausen, izpostava Ljubelj-sever. Obisk prireditve je bil izredno dober. Med častnimi gosti sta bila mdr. predsednika avstrijskega in slovenskega parlamenta, dr. Fischer in dr. Podobnik.

Preberite

Evropa

Volitve v evropski parlament so v znamenju nizke volilne udeležbe in premika na desno

Stran 2

Manjšine

10 let »Heimat fremde Heimat«. Toda kako naprej z manjšinskimi oddajami. Prispevek Katje Weiss

Stran 3

Premiera

V Vogrčah se skrbno pripravljajo na veliki gledališki dogodek, premiero Desetega brata. Mirko Štukelj v pogovoru z režiserjem Končanom in organizatorjem Kerbitzem

Stran 4

Jubilej

Ob 80 letnici Slavice Kropivnik

Stran 5

PREBLISK

■ Ob volitvah v evropski parlament smo v Slovenskem vestniku objavili oglas stranke, ki je nastopila s koroško Slovenko na listi kandidatov. Pa se je nam pripetilo, da je bil oglas objavljen brez dopolnila, da je plačan. Da to je, se razume samo po sebi, saj je glasilo Zveze slovenskih organizacij nadstrankarsko, kot je to organizacija sama. Morda se kdo sprašuje, zakaj je bil v časopisu edino ta oglas, saj so med bralci lista volilci vseh mogočih strank. Te stranke pač očitno niso imele zanimanja, da bi se predstavile s kakim kandidatom v Vestniku. Tako lahko nastane na primer vtis, da se je le eni izmed strank zdelo pomembno, da posebej nagovori bralce Slovenskega vestnika.

V volilnih bojih imajo konkurenčne stranke praviloma interes, da dosežejo čim več potencialnih volilcev in to čim bolj natančno. Odvisno od vrste volitev so ta prizadevanja zdaj večja zdaj manjša. Volilni boj je vsekakor zadeva strank in njihove strategije. Mediji, kot je SV, so

Plačan oglas

jim pri posredovanju njihove volilne propagande pod običajnimi pogoji na razpolago. Kdor želi s svojim izdelkom doseči svojo ciljno publiko, bo ustrezno postopal. Ali pa naj bo naloga manjšinskega časopisa, da gre stranke prosit za plačane oglase?

A. L.

W. Golding / H. Williams   THEATR TRUHA MORA
Gospodar muh
LORD OF THE FLIES

Premiera 24. 6. '99, 20h
Ponovitve 25. + 26. 6. '99, 20h
Farovž Šentjakob

DOBRLA VAS

Jeseni bo odprt vrtec

Nositelji privatnega dvojezičnega otroškega vrtca v Dobrli vasi, ki naj bi 13. spetembra odprl vrata, nemoteno delajo naprej, kljub temu, da se občina, ki je dolga leta preprečevala ustanovitev dvojezične skupine v javnem vrtcu, zdaj oglašja z napovedjo, da bo jeseni morda sama nudila večjezično skupino. Pristojni občinski referent Michael Krujnik je v pogovoru za SV dejal, da bo občina samo

ob potrebi ustanovila tako skupino. Doslej pa še nihče ni vložil ustreznih prošnje.

Trenutno nudi občina Dobrla vas 100 mest v štirih vrtcih. Prijav pa je že 104. Krujnik meni, da je potreba po dodatni skupini dana in da je v prihodnje računati s še več prijavi. S slovensko zasebno pobudo pa da ni srečen. Izrekel se je proti temu, da bi v en vrtec hodili slovenski otroci, v drugega pa nemški. Za uvedbo dvojezične skupine za zdaj tako ne vidi možnosti. Po lastnih besedah pa že dalj časa poskuša graditi most v obliki omenjene večjezične skupine.

Štefan Kramer za privatno iniciativo »Mavrica« pa meni, da brez njihovih prizadevanj sploh ne bi bilo te razprave. »Začeli so šele tedaj, ko so videli, da podiramo streho,« pravi Kramer. Sicer so ob posredovanju mediatorja pripravljeni za pogovore z občino. Ta pa še vedno ni odgovorila ne na pismo iniciative s 25. februarja ne na drugo meseca maja.   A. L.

Prvi korak

Pristojni odbor pri Deželnem svetu je v torek, 15. junija, obravnaval peticijo koroške bramborske organizacije, v kateri si le-ta prizadeva za ločevanje šol po jezikovnih kriterijih. Peticijo je vložila gospa Kreuzer (FPÖ).

20 let
KULTURNI DOM NA RADIŠAH

110 let
POSOJILNICA-BANK Borovlje

Slovesnost bo v nedeljo,
20. junija 1999, ob 14. uri
v kulturnem domu na Radišah

Sodelujejo: člani/skupine
Slovenskega prosvetnega
društva Radiše in pihalni
orkester Breg pri Trstu

Prisrčno vabljeni!

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV IN
PRIJATELJEV PROTIFAŠISTIČNEGA
ODPORA

vabi na tradicionalno

SREČANJE PRI PERŠMANU

v nedeljo, 27. junija 1999,
s pričetkom ob 14. uri.

Zbrali se bomo na zgodovinskem kraju protifašističnega boja na Koroškem, da skupaj obudimo spomin na čase, ko smo se uprli nacističnemu nasilju. Na sporedu bodo polaganje vencev ob spomeniku protifašističnega boja ter nastopi kulturnih skupin, za zaključek pa bo družabno srečanje.

Vabimo vas, da se s
svoji, prijatelji in
znanci udeležite
našega tradicio-
nalnega srečanja.

KOMENTAR

Andrej Leben

»Bruselj je daleč«, je že standardni stavek, kadar je govor o Evropski uniji. Politiki in strokovnjaki pri tem seveda ne mislijo toliko na geografsko lego, ko razlagajo, zakaj velik del občanov unije se ne zanima preveč za dogajanje in soodločanje v evropskem vrhu. Pogoste so tudi trditve, da veliko ljudi niti ne ve, kaj tam v Bruslju ali Strasburgu pravzaprav delajo. – Tudi to najbrž ni več nobena tajnost, da okoli 80 odstotkov vseh v avstrijskem parlamentu sprejetih zakonov nastaja že pod vplivom unijske politike.

Ne samo v Avstriji so vlade in unija s široko zasnovano kampanjo pozivale ljudi,

naj se vendar udeležijo volitev. Kampanja ni kaj dosti zalegla, a kakšen bi bil rezultat, če bi je sploh ne bilo?

Vsekakor se je (spet) razvnela razprava o Evropi brez občanov. Kajti skoraj vsi komentari po volitvah imajo en skupen imenovalec: Na teh volitvah je porazenec Evropa.

Če se volina udeležba ponekod že bliža meji 20 odstotkov, se je treba res vprašati, kaj je napak. Jasno je, da bodo kakršne koli stranke zasedle sedeže v parlamentu tudi tedaj, ko se bo le še nekaj bolj odstopkov ljudi udeležilo

volitev. Prof. Pelikan je lakonično menil, da je taka udeležba normalna in da se je Avstrijecem pač treba na to šele navaditi. Vendar Evropa ni Amerika in tvegano bi bilo, če bi mlada Evropska Unija zamenjala integracijo volincev v politične procese.

Projekt Evropa sicer ni ogrožen. Prve analize med nevolilci v Avstriji pa vendar kažejo, da so se volilci ravno iz političnih motivov odrekli

Porazena Evropa

glasovanja. Razlogov za domnevno nezanimanje za politiko v evropskem parlamentu ni treba iskati kje daleč. V državah na evropskem jugu, ki prejmejo največ subvencij, očitno vedo, zakaj jim volitve niso vseeno. Saj jim Evropa morda lahko nudi celo več stabilnosti kot lastna vlada. V razvitejših državah unije pa ne bo škodovalo, če bi nacionalne vlade posvetile več pozornosti občutkom politične nemoči in resignacije med volilci. Kajti sporno je, koga zastopniki volilcev tam dejansko zastopajo.

VOLITVE V EVROPSKI PARLAMENT

Premik na desno – skromna volilna udeležba

300 milijonov ljudi je bilo konec tedna pozvanih, da soodločajo o prihodnjem sestavu evropskega parlamenta. A več kot polovica volilnih upravičencev se volitev sploh ni udeležila.

Izid volitev v Avstriji je bil po pričakovanjih napet, vendar brez večjih presenečenj. Raziskave javnega mnenja so bile tokrat točnejše, saj so nazadnje favorizirale SPÖ, ki je z 31,7% glasu tudi tesno zmagala. Zadovoljna je tudi Ljudska stranka, ki je s 30,6% sicer zdrsnila na drugo mesto, vendar je povečala relativno število glasov. FPÖ pa je bila z rezultatom razočarana. Zgubila je 4 odstotke in s tem en mandat ter pristala pri 23,5% glasu.

Veliko je razočaranje tudi pri Liberalnem forumu (2,6%), ki je kot izrecno evropsko orientirana stranka izpadel iz parlamenta, čeprav je liberalna frakcija v celoti zabeležila prirastke. Kandidatura Krščansko socialne alianse (1,5%) očitno ni šla na račun ÖVP, vendar bi z glasovi za Karla Habsburga lahko dosegla celo relativno večino. Drugi zmagovalec na

volitvah so Zeleni, ki so dosegli 9,2 odstotka glasu, na Dunaju in v Gradcu pa celo več kot 15%. Zabeležili so največji uspeh v zgodovini stranke in zaželeni drugi mandat. Manjše prirastke je zabeležila tudi KPÖ z 0,7%.

Na Koroškem je SPÖ prehitela FPÖ in skoraj v vseh dvojezičnih občinah prepričljivo zmagala. Razmeroma dobro sta se odrezala tudi Ljudska stranka in Zeleni. Končni izsledki volitev bodo znani 29. junija, po preštevanju volilnih kart.

Skromna udeležba

V Avstriji je bilo 5,8 milijona ljudi pozvanih, da se udeležijo volitev, toda le 49% jih je prišlo na volišča, na Koroškem pa celo le slabih 44%. V primerjavi z Anglijo, kjer je bila volilna udeležba z 23% najnižja, je Avstrija sicer še v boljšem položaju, vendar to ne more prikriti dejstva, da so volitve v evropski parlament postale še bolj drugovrstnega pomena, če-

prav je evropski parlament nedavno pridobil nekoliko več političnih kompetenc. Pred tremi leti je bila udeležba za 18% višja. Kaže, da je treba protestne glasove tokrat iskati predvsem v vrstah nevolilcev.

Volitve so tudi pokazale, da ima evropski jug, ki prejme tudi največ podpor s strani unije, več zanimanja za evropsko politiko, medtem ko na evropskem severu in v Srednji Evropi vidno upada.

Uspeh konservativnih strank

Iz evropskega vidika so volitve prinesle premik v desno, saj so socialdemokratske stranke predvsem v Nemčiji in Angliji krepko zgubile. Prirastke so zabeležili mdr. tudi zeleni, liberalci in frakcija levih strank in Radikalna evropska aliansa. Ali so rezultati posledica notranjepolitičnih zadev ali vojne v Jugoslaviji, ki je posredno vplivala na volilni boj in izid volitev tudi v Avstriji, je zaenkrat še vprašanje. A. L.

KOROŠKA/SARAJEVO

Odprt multietnični dom za otroke

S pomočjo koroške Caritas in drugih dobroteljskih organizacij so preteklo soboto uradno odprli dom za oskrbo in vzgojo otrok »Egipat« (Egipt) v Sarajevu. Leta 1995 so kongregaciji »Služabnic otroka Jezusa« vrnili najstarejšo bosansko sirotišnico. Ustanovljena je bila leta 1899 in bila po letu 1948 nacionalizirana. Stavba je bila po obeh svetovnih vojnah in vojni v Bosni že tako močno poškodovana, da ni bilo misliti na takojšnje obratovanje.

Medtem so obnovitvena dela zaključena. Od letos spomladi spet sprejemajo otroke in mladince do 18. leta. 40 otrok že obiskuje tudi vrtec, za sestre pa so zgradili nove stanovanjske prostore. Pomen in posebnost sirotišnice »Egipat« je predvsem v tem, da vzgaja otroke po multietničnih in večverskih načelih. Voditeljice in Caritas upajo, da s svojim delom lahko soustvarjajo osnove za trajni mir in zadovoljiv socialni in gospodarski razvoj v Bosni in Hercegovini. red

LJUBELJ

Spominska svečanost ob meji

Minulo soboto je društvo Mauthausen aktiv Kärnten/Koroška že petič priredilo svečanost v spomin na trpljenje in žrtve KZ Mauthausen, izpostava Ljubelj-sever.

Obisk letošnje prireditve je bil izredno dober, v vrsti častnih gostov sta izstopala predsednika avstrijskega in slovenskega parlamenta dr. Fischer in dr. Podobnik, vrsta bivših deportirancev iz Francije, Italije, Slovenije in Avstrije, predstavniki borčevskih organizacij oz. organizacij deportirancev in izseljencev iz omenjenih držav. Na letošnji prireditvi je sodeloval tudi 5. razred Bachmannove gimnazije iz Celovca, katerega zastopnik je prebral sporočilo mladine, v katerem se zavzema za upoštevanje zgodovinskih izkušenj pri gradnji »boljšega sveta«.

Predsednik društva univ. prof. dr. Gstettner je v svojem nagovoru med drugim poudaril, da je molk o dogajanjih na Ljubelju trajal petdeset let. »To je naš problem, ki ga nikomur ne moremo delegirati ...« Ker se je povojna družba branila vsaj s spominom vrniti žrtvam koncentracijskih taborišč čast in spoštovanje, smo postali sokrievi ob »smrti zaradi pozabe«.

Predsednik avstrijskega parlamenta dr. Heinz Fischer je v svojem nagovoru poudaril, da zgodovina nacionalsocializma od nas zahteva, da si prizadeva-

mo za sožitje in resnično demokratično družbo in se zaradi tega vsakodnevno zoperstavljamo rasizmu, ksenofobiji, fuherskem kultu in vsaki obliki nacionalizma in populizma.

Svečanost so še pozdravili predsednik slovenskega parlamenta dr. Podobnik, predstavnik francoskih deportirancev Mauthieu in predstavnik avstrijskega združenja Mauthausen dv. sv. Hans Marsalek. Spominske

svečanosti se je udeležila častna delegacija avstrijske vojske, vojaški ataše francoske ambasade na Dunaju, slovenski ambasador na Dunaju, slovenski generalni konzul v Celovcu, nemški konzul v Celovcu in ne nazadnje župan boroveljske občine. Po prireditvi so se udeleženci udeležili tudi spominske proslave na slovenski strani Ljubelja, kjer je imel slavnostni govor mariborski titulami škof Vekoslav Grmič.

Govornik dr. Heinz Fischer

LJUBLJANA

Podpora za projekte

Ljubljanska izpostava Avstrijskega inštituta za vzhovno in jugovzhodno Evropo finančno podpira znanstvene projekte med Slovenijo in Avstrijo ter celoletno razpolaga s sredstvi v podporo priprav na bilateralne projekte v okviru evropskih programov kot Sokrates, Interreg ipd. Sklad, ki ga financira avstrijsko ministrstvo za znanost in

promet kot odškodnino za izdatke Slovenije v okviru delovanja avstrijskega inštituta, obsega 525.000 šil. oz. 7.350.000 tolarjev. Del sredstev je rezerviran za Filozofsko fakulteto Univerze Ljubljana. O dodelitvi podpor projektom bo odločal štiričlanski avstrijsko-slovenski odbor jeseni letos. Prošnje morajo biti v nemškem ali slovenskem jeziku. Rok za oddajo projektov je 1. julij 1999.

Obrazce lahko dobite v internetu na domači strani inštituta: <http://rcul.uni-lj.si/~ffarslo/>

PORABJE

Gotthard Expo 99

Od 23. do 27. junija bo v madžarskem Monoštru na pobudo slovenske narodne skupnosti v Porabju prvič splošni sejem Gotthard Expo 99, ki ga organizira Porabje Ktf skupaj z regio-

nalno zbornico in gospodarsko zbornico iz Murske Sobotice. Sejem naj bi poživil gospodarstvo in omogočal predvsem manjšim podjetjem nove poslovne kontakte. Na sejmu bodo razstavljala tudi podjetja iz Slovenije, iz vrst Slovencev v Italiji in koroških Slovencev.

V ponedeljek, 7. junija, je uredništvo oddaje »Heimat, fremde Heimat« v velikem krogu in slavnostnem ambientu na Dunaju pod geslom »Facts & Vision To Diversity« praznovalo svoj 10-letni obstoj. Preden so govorniki slavili in hvalili manjšinsko redakcijo, so na odru spregovorili znanstveniki in strokovnjaki iz Nemčije, Anglije, Nizozemske in Švedske na temo »Raznolikost v evropski televiziji«.

Oddaja in redakcija

Ob začetku je oddaja »Heimat, fremde Heimat« trajala le 20 minut in je v prvi vrsti bila servisna oddaja za tujce iz bivše Jugoslavije in Turčije. V njihovem jeziku je ORF ponujal orientacijsko pomoč pri občevaranju z uradi in v pravnih vprašanjih ter avstrijskem šolskem sistemu. S časom so se zunanost, vsebina in obseg oddaje spreminjali. Prav tako kot pri »Dober dan, Koroška« je bil oddajni čas podaljšan na 30 minut. Oddajo je slišati tudi v radiju in videti na oddajniku 3sat. Leta 1990 so se avstrijske avtohtone manjšine pridružile oddaji »Heimat, fremde Heimat«. Združitvi v eno oddajo so sprva predvsem avstrijske narodne skupnosti nasprotovale. Najnovejša inovacija pa so obširnejše reportaže, ki obravnavajo posebnosti v življenju raznih migrantov. Temeljni cilji in perspektive oddaje so skupnost, kulturna raznolikost in integracija v Avstriji.

Sodelavci manjšinske redakcije so aktivni tudi v različnih drugih akcijah in projektih, tako da se sami imenujejo kar »eksperti za tujost«.

V krogu voščilcev so se med drugim zbrali sedanji generalni intendant Gerhard Weis, bivši intendant Thaddäus Podgorski in prof. dr. Walter Schupich, predsednik Lige za človekove pravice.

Dejstva in vizije različnosti

Gospa Beate Winkler, vodja evropske ustanove za opazovanje rasizma in sovražnosti do

10-LETNI JUBILEJ

»Heimat, fremde Heimat«

Pred desetimi leti je na iniciativo tedanjega generalnega intendanta Thaddäusa Podgorskega avstrijski javno-pravni oddajnik (ORF) poslal prve oddaje za avstrijske manjšine v eter. »Dober dan, Koroška«, »Dober dan, Hrvati«, »Adja isten magyarok« in »Heimat, fremde Heimat« so v zadnjih tednih obhajali svoje okrogle rojstne dneve.

tujcev na Dunaju, je pri svojem raziskovalnem delu opazila, da sovražnost do tujcev in rasizem naraščata, medtem ko družbeno zanimanje za tujce in manjšine pojema. Zato so potrebna »omrežja vednosti« (Netzwerke des Wissens) ter nove smernice na raznoraznih področjih interkul-

mora vsak oddajnik, ki pomisli na gospodarski položaj na trgu, upoštevati potrebe in želje manjšin, saj prav tako plačujejo davke in naročnine in so tudi publika medijev. Pravi multikulturni program se da po njegovem uresničiti le, če oddajniki ukrepajo na štirih ključnih

strategije, mimo katerih dandanes ne more nobena institucija, ki dela po ekonomskih vidikih. Daljnovidne medijske institucije že dolgo analizirajo in urejajo program oziroma vsebino in format medijskih izdelkov na podlagi raziskav. Diskusijski prispevek Martena Anderssona

Silvana Meixner in Lakis Jordanopoulos, dolgoletna prezentatorja oddaje »Heimat, fremde Heimat«

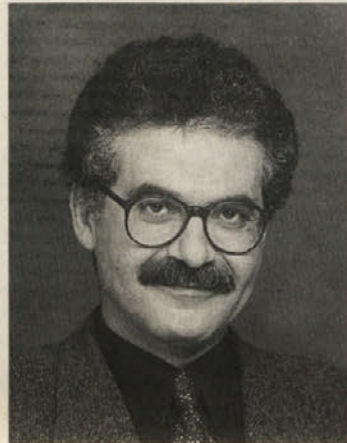

Foto: ORF/H. Leitner

turnega sožitja in sporazumevanja.

»It is not difficult to live it, why should it be too difficult to show it? (ni težko to živeti, zakaj naj bi bilo pretežko to tudi pokazati)«, se je vprašal Patrick Young, namestnik vodje za multikulturni program pri Channel 4 v Angliji. Vsi živimo multikulturnost, nosimo kavbojke, jemo suši, gledamo oddaje iz vsega sveta, zakaj naj bi potem ne bilo možno, da to, kar živimo, tudi pokažemo na televiziji. Young je menil, da

področjih. Oddajniki naj v raznih programih na različne načine zasidrajo manjšine že pri načrtovanju programa. Produkcija novic je zelo senzibilna tema, kajti kar vemo o dogodkih v svetu, izvemo iz medijev, glede manjšin pa je tu velika nevarnost, da se posredujejo in zasidrajo stereotipi ter predsodki. Kvalifikacija manjšincev v raznih medialnih poklicih je osnova, da se približajo mediji družbeni realnosti (personalna analiza želja publike – to so

že deset let gledamo slovensko, hrvaško, ... oddajo. Zdaj praznujejo, čestitajo, pojejo hvalospeve, ob robu pa še bereš, kateremu politiku se je treba za to zahvaliti. Pogrešam vsebinsko razpravo o oddajah ORF za narodnostne skupnosti!

Ko v 80ih letih politično niso več mogli zanikati zahteve po manjšinskih oddajah, so brez znanstvenega raziskovalnega gradiva uresničili programe za peščico manjšin v Avstriji. Zastopniki manjšin so zgodaj opozorili na pomen oddaj v manjšinskem jeziku, vendar so bile zahteve zgolj politične in manj vsebinske. Komu naj koristijo? Pogrešam koncepte, ki se ozirajo na realne potrebe jezikovnih manjšin. Medijska oskrba manjšin, posebno jezikovnih, je nujno potrebna in zelo pomembna za jezikovno kompetenco skupine. Oddaje, ki jih gledamo zadnjih deset let, so zaostale v getu. Tudi, če bi bile v nemščini, si jih človek večinskega naroda ne bo ogledal, kvečjemu morda, če ima

KOMENTAR

Katja Weiss

to za eksotičen skok v drug svet. Oddaje poročajo o svetu, ki skorajda ne obstaja več. Tradicija, vzvišen pedagoški pomen, folklor, klerikalna kulturna ideologija ... Kaj naj recimo mladina dandanes lahko s tem počne? Oddaje zanjo nimajo praktičnega pomena. Medijska oskrba, ki po-

10 LET IN KAJ?

kriva celovitejša območja, bi dvignila pomen jezika. Vzbudiva bi smisel, zakaj se učiti in negovati jezik manjšine. Če bi bili koncepti usmerjeni na jezikovno kompetenco in na koristi, ki jih posameznik v vsakdanjiku doživlja, bi bilo manjšini bolj pomagano. Seveda bi bil tak program nekoliko manj ideološki in istovetniški, ampak nam v korist. (Morebitne pripombe in podobno prosim na naslov: a9205581@unet.univie.ac.at)

Vojna v Jugoslaviji

Ali je neverjetna tendencioznost Vestnika res potrebna?

Ker me je že spet nekdo napadel glede načina poročanja SV o vojni v Jugoslaviji in imajo kritiki dejansko tudi prav, sem se končno odločil, da napišem to pismo. Vsem kritikom sem priporočal isto. Zdi se mi namreč dejansko boljše in konstruktivnejša varianta kot tista, s čim so nekateri grozili, da namreč stornirajo naročilo SV.

Na začetku hočem povedati, da je SV glasilo ZSO in da je le ta znana po tem, da goji posebno povezanost s tradicijo NOB in partizanstva. Da se ob takšnem ozadju redakciji tega našega časopisa ne zdi potrebno, da ob poročanju o vojni v Jugoslavi-

ji pokaže situacijo uravnovešeno iz zornega kota obeh udeležencev, se mi zdi kratkomalo neokusno. Pa če sama tega ne zmore, bi lahko vsaj poiskala kakšnega pisca kot gosta. Da to ni mogoče v treh mesecih poročanja, pa nihče ne bo verjel.

Istovetiti Miloševiću morijo z uporabo borcev UCK ali govoriti o tem, da gre Albancem bolje kot Srbom, ker se lahko umaknejo v sosednje države, ni le skregano s stvarnostjo, temveč je tudi višek ignorantskega cinizma.

Odgovorni v SV delajo glede vojne v Jugoslaviji ravno tako, kot to dela še zmeraj del udeležencev druge svetovne vojne glede partizanov: Obračajo storilca v žrtev! Joža Rošek obtožuje NATO in UCK na podoban način, kot to dela glede partizanov velik del tistih, ki jih je Hitler poslal v Jugoslavijo s kljukastim križem na čelu: Obtožujejo partizane in ne Hitlerja, da so izgubili del mladosti ali imeli tudi sicer kruto

usodo. Tako kot je res, da se je pod partizansko zastavo zgodilo marsikaj krivičnega, je tudi res, da UCK ni ostala v vseh ozirih nedolžna. To pa še zmeraj ne spremeni dejstva, da je iztočnica za vojno jasna in da se ve, kdo jo je zakrivil.

Čeprav nisem prepričan o pravilnosti stališča, pa imam vendarle določeno razumevanje, če nekdo od-

klanja napad NATA kot odgovor na Miloševiću politiko na Kosovu. Ali je to pravilno ali napačno, verjetno tudi ni tako enostavno oceniti in je dejansko več resnic. Iz dejstva, da se nič ne naredi za Kurde, pa vsekakor ni mogoče sklepati, da se ne sme posegati ob drugih krivicah. Tudi argument, da si ZDA zagotavljajo vpliv v stilu svetovnega policaja, sam po-

sebej še ni razlog, da sem za Miloševića. Pomanjkanje svetovnega ravnotežja po zlomu sovjetskega imperija pa ni moč nadomestiti na hrbtu albanskega naroda. Res pa je tudi, da se poskuša najti politične rešitve tako dolgo, kot je mogoče.

Vsekakor pa je nevdružno, da se Vestnik glede vojne v Jugoslaviji obnaša kot propašandni list in ne kot časnik s obzorjem; poroča kot uradna Miloševićeva politika in s tem niti ne tako, kot to vidi srbska opozicija ali navadni ljudje v Beogradu. Ni potrebno, da zavzameš stališče NATA ali Albancev, ampak vsaj nekoliko refleksije in diferenciacije pa si človek lahko pričakuje.

Lep pozdrav

Filip Ogris-Martič

P. S.: Kar se tiče komentarja v predzadnjem preblisku glede EU, pa samo toliko: Z izraženim mnenjem se nahaja Vestnik v vrstah Janše in Jelinčiča. Ne samo jaz se od tega globoko distanciram.

Mir?

Jugoslovanska vlada je podpisala sporazum o Kosovu, Nato je prenehal bombardirati državo, Združeni narodi so se vključili v reševanje konflikta, jugoslovanske vojaške enote zapuščajo Kosovo, Natove in ruske čete vkorakajo. Ena vojna – napad Nata na Jugoslavijo – je končana; morda samo prekinjena. In druga vojna, ti-

sta znotraj Jugoslavije? Bati se je, da se je še niso odkrivali. V naslednji številki se bomo ukvarjali z bilanco smrti in razrušenja, v kolikor jo je pač sploh mogoče sestaviti. Tokrat objavljamo pismo bralca, ki se tiče našega poročanja o vojni v Jugoslaviji. Vabimo še druge, ki so se v zadnjih tednih nanj tako ali tako odzivali, da nam svoje mnenje posredujejo tudi v pisni obliki. Uredništvo

Prpriave na premiero so v polnem teku. Zakaj ste se odločili za Desetega brata?

Kerbitz: Mislim, da imajo Vogrčarje kar dolgo tradicijo na področju igralske in odrske dejavnosti. Odločili smo se, da uprizorimo igro na prostem, kar je za nas nekaj čisto novega. To je bila tudi želja v društvu. Prosili smo režiserja Francija Končana za pomoč. V društvu se nam je zdela igra Deseti brat primerna za naš kraj. Z gospodom Končanom sva si ogledala tudi prizorišče in se končno odločila za to igro.

Končan: Deseti brat je v slovenski literaturi prvi roman in se mi zdi zanimivo, da se s tem bavi teater na prostem tukaj v Vogrčah. To je prozna predloga in nima veliko gledališčnosti v sebi. Zanimivo pa je to, da lahko zaposli veliko igralcev in bistveno za ta trenutek je, da se Vogrjani združijo okrog tega projekta, ki mu rečemo »Deseti brat«.

Kako so sprejeli igralci in aktivisti ta predlog, oziroma ali so si sami zaželeli Desetega brata?

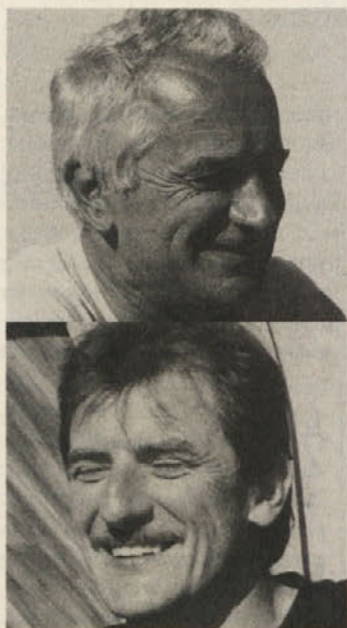
Kerbitz: Kot sem že povedal, je bilo zanimanje za Desetega brata zelo veliko. Sam sem videl že nekaj predstav na prostem, ki so me zelo fascinirale. Odločil sem se, da prevzamem odgovornost za organizacijo. To sem tudi predlagal na društveni seji. Skoraj cela vas je vključena v ta projekt in vsi radi pomagajo.

Končan: V taki skupini je tako, da je nekaj takih, ki opravljajo

PRED PREMIERO »DESETEGA BRATA« V VOGRČAH

Igranje združuje in krepi ...

Gledališki projekt »Deseti brat« pred župniščem v Vogrčah je tik pred zaključkom. V projekt je bila vključena skoraj vsa slovenska srenja. Ob tem velikem dogodku smo se pogovarjali z režiserjem Francijem Končanom in organizatorjem predstave Lojzom Kerbitzem.

Režiser Franci Končan in organizator projekta Lojz Kerbitz

svoje delo več kot stodontno, drugi pa skušajo nekako pripomoči k temu. Pri skupini petdesetih ljudi pač ni tako, da so vsi enakomerno navdušeni. Res pa je, da ni oportunitizma, kar bi se lahko tudi zgodilo pri taki skupini, in bi bil lahko zaviralen

moment. Tega ni in to me hrabri pri mojem delu.

Josip Jurčič je napisal roman v sredini 19. stoletja. Tematika je življenje in družba na vasi. Ali ste tekst spremenili, posodobili?

Končan: Ne. Jurčič sam govori skozi ta svoj tekst. Teh vprašanj je bilo že veliko. Kaj hočemo pri Desetemu bratu posodobiti? Mislim, da bi potem dobili spako, ki ne bi bila ne zgodovinski dokument ne današnji dokument. Jurčič je bil dober poznavalec predvsem kmečkega življenja, ker je tudi sam živel na Muljavi in je te prigode tudi dobro opisal. Prigode s Krjavljem, gostilna pri Obrščaku itd. To je za moj občutek enkratno. Zakril sem ta slemeniški del in dal več poudarka kmečkosti. Ta dramatizacija je sežetek dveh dramatizacij: Davorina Petančiča (1938) in Andreja Inkreta (1993). Jezikovno smo se opirali na novo izdajo romana, ki je izšel lani v Ljubljani. Predstava tu v Vogrčah bo izvirna, odločili smo

se za nekaj sekvenc, ki bodo za ljudi tudi zanimive. Vpletel sem tri mlade vile sojenice, ki napovedujejo v igri prelomnice v usodah ljudi. To je naš dodatek in sojenice so le nek element slovanske mitologije, kar bo po mojem predstavo tudi poživilo.

Zadnja uprizoritev na prostem je bila pred desetimi leti. Organizacijskega dela za tak projekt je veliko. Kdaj ste začeli s pripravami?

Kerbitz: Pričeli smo lani pravzaprav v Fiesi s razgovorom s Francijem Končanom. Po novem letu smo se lotili dela. Režiser nam je povedal bistvene stvari in tudi to, kar sam pričakuje. Domače podjetje nam je dalo prostore za izdelavo kulis, delavce, stroje, les itd. Delamo pač v prostem času.

Končan: Mislim, da je to organizacijski podvig za Vogrjane. Vidim se kot pomočnik pri organizaciji dela. Njihovo delo je ogromno. Moje delo ni klasična avtorska režija, gre pravzaprav za urejevanje prometa, medse-

bojnih odnosov. Njim lahko samo čestitam.

Pri Desetem bratu ne sodelujejo poklicni igralci. Namenoma ne? In kakšna je jezikovna in igralska raven domačih gledališnikov?

Končan: Moja teza je, odkar delam na Koroškem in to že 21 let, da na vaseh, kjer delam, nikdar ne vključujem profesionalnih igralcev. Res je, da gre to na račun kvalitete, jezikovne podobe. V tej predstavi se limita dve jezikovni podobi. Igralci iz časa Vinka Zaletela imajo svoj stil igre, mlajši pa, ki so že obiskovali gledališko delavnico v Fiesi, imajo spet svoj stil igre. To dvoje skušam sedaj združiti. Prav je, da s svojimi močmi naredijo to, kar je mogoče.

Kakšno je vzdušje nekaj dni pred premiero?

Kerbitz: Vzdušje je kar dobro. Seveda so tudi trenutki resignacije. Se pa spet poberemo. Pomembno ob tem projektu je tudi, da imamo spet eno vaško skupnost. Igranje povezuje in igralci se veselijo srečavanj ob vajah.

Ali nameravate za naslednje leto kaj podobnega?

Končan: Najina tiha želja z Lojzom je, da to ni enkratna akcija, in da bi ta prostor pred župniščem lahko zaživel kot center letnega gledališča na področju Podjune.

Kerbitz: Priključim se Franciju in upam, da bi tu nastal tak poletni teater.

Pripravil Mirko Štukelj

PLIBERK

Brošura o ljudeh in okolici

Mladinci iz Pliberka in njihovi vrstniki iz Ljubljane so lani poleti teden dni raziskovali v Pliberku in okolici s težiščem na vsakdanji kulturi. To je bila raziskovalna delavnica, ki jo vsako leto organizira Slovenska prosvetna zveza skupaj z Zvezo prijateljev mladine Slovenije v eni izmed dvojezičnih vasi na južnem Koroškem. Doslej so bile raziskave v Šentjanžu in Bilčovsu, na Radišah, v Škocijanu, na Ziljski Bistrici in dvakrat v Pliberku.

Rezultati raziskovalnih delavnic so zajeti v posebni brošuri. Pretekli petek, 11. junija, so prireditelji prezentirali (že) drugo brošuro z nazivom »Na poti v vas« v foajeju novega kulturnega doma v Pliberku. Milan Piko in Joško Hudl s strani pliberških krajevnih društev ter Janko Malle in Romana Savnik s strani SPZ in Zveze prijateljev mladine Slovenije so z zadovoljstvom poudarili, da mladina rada deluje v raziskovalnih delavnicah in da jim pri tem starši in kulturniki iz domačega kraja radi pomagajo bodisi kot informanti bodisi kot gostitelji. Mladina iz Pliberka in Ljubljane se je pri prvi

raziskovalni delavnici izredno dobro ujela, poleg veselega druženja so nastala tudi prijateljstva, ki so konec koncev bil eden izmed odločilnih razlogov, da so prireditelji lani že drugič v Pliberku izvedli raziskovalno delavnico.

Teme raziskav so zaobjele razna vprašanja pliberškega življenja kot npr. življenje mladih, šege in navade ob rojstvu, ob poroki in ob smrti ter bivalno kulturo v Pliberku. Brošura je dokument o podobi kraja in odpira mladim nova spoznanja, predvsem odkrivanje novega znanja in spoznavanja novih ljudi. Vodja raziskovalne delavnice Irena Destovnik v uvodu v brošuro pravi, da mladinci »s pomočjo mentorice niso posegli le v preteklost, naučili so se, da je možno s kritičnim očesom pogledati tudi lastno vsakdanjost«.

Predstavitve brošure »Na poti v vas« je po prijetnem koncertu »Pesem ne pozna meja«, ki je bil teden dni prej, nadaljevanje kulturnega dela, ki po tem taktu v novem in še nedokončanem kulturnem domu že razvija svojo lastno dejavnost. To je seveda želja, ki leži kulturni pri srcu.

Brošuro »Na poti v vas« (Pliberk in okolica) je možno prejeti pri SPD »Edinost« v Pliberku.

J. M.

GRADEC/KSŠŠ

Predavanje o Romih

Znano je, da so Romi narod, ki je raztresen po celi Evropi. Okoli 20.000 jih živi v Avstriji. Za boljše razumevanje problematike naroda, ki živi v približno 20 državah Srednje in Vzhodne Evrope, so se srečali aprila leta 1997 društva in posamezne osebe. Vsa ta društva, ki se bavijo z narodom Romov, so se srečala na avstrijsko-slovenskem strokovnem posvetovanju. Srečanje so organizirali štiri organizacije iz Slovenije in Avstrije: Izpostava Avstrijskega inštituta za vzhodno in jugovzhodno Evropo v Ljubljani, Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani, Kulturno društvo avstrijskih Romov in Zveza romskih društev Slovenije. Pri srečanju so se pogovarjali o različnih problemih (pravni položaj Romov, problemi izobraževanja). Letos je Inštitut za narodnostna vprašanja izdal zbornik z naslovom: »Poti za izboljšanje položaja Romov v Srednji in Vzhodni Evropi – izziv za manjšinsko pravo«. Za cikel predavanj, ki ga je Klub graških študentk in študentov priredil v teku prejšnjega meseca, smo povabili v torek, 8. junija, oba urednika zbornika, dr.

Miroslava Polzerja (Avstrijski inštitut za vzhodno in jugovzhodno Evropo v Ljubljani) in mag. Vero Klopčič (Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani). Mag. Klopčič je najprej predstavila nastanek zbornika, nato pa je razložila situacijo Romov v Sloveniji. Po uradnih podatkih živi v Sloveniji okoli 7.000 Romov, po neuradnih pa okoli 10.000. Večina Romov, ki živijo v Prekmurju in na Dolenjskem ter Sinti na Gorenjskem, so avtohtoni. Največja problema, ki jih imajo sloven-

ski Romi, sta zaposlovanje in bivalne razmere. Dr. Miro Polzer je predstavil avstrijske avtorje v tem zborniku, nato je orisal situacijo Romov v Avstriji. Po letu 1989 je bilo v Avstriji ustanovljenih več romskih kulturnih društev, leta 1993 pa so bili avstrijski Romi priznani kot 6. avtohtona narodna skupnost. Tudi ta prireditev v ciklu predavanj o manjšinah je bila za publiko zanimiva, kajti predstavljeni zbornik je glede na vsebino aktualen. Letos naj bi izšel tudi nemški prevod. Marko Gallob

Šopek pesmi v Šmihelu

Z revijo domačih in tudi nekaj nemških in tujih pesmi so preteklo nedeljo gostje navdušili Šmihelčane: Pevska instrumentalna skupina Žvabek, Vidrinska dekleta (slika), Oktet Suha in učenci ter učenke glasbene šole Šmihel

M. Š.

SVEČE

Razgibana gledališka improvizacija

Sveška mladinska gledališka skupina je novejšega datuma, deluje od leta 1997 naprej in je svoje prve izkušnje dobila na gledališkem taboru leta 1997 v Centrisu v Šentjanžu, kjer je skupaj z mladinci iz Slovenije in Italije preživela nekaj gledaliških dni.

Tokrat so se preteklo soboto in nedeljo predstavili z neobičajno – vsaj za razmere na dvojezičnem ozemlju – uprizoritvijo z nazivom »Ni predstave«. In kakor piše v gledališkem listu, so besedilo pripravili »Brezstrašni« iz Sveč. Kakor smo zvedeli, so to bili otroci sami, ki jim je režiserka Magda Kropivnik pomagala, vsekakor pa je dopuščala, da se je na sveškem odru v gostilni »pri Adamu« lahko realizirala otroška fantazija o gledališču.

Kropivnikova pravi: »Ker vse nastopajoče rade pojejo, smo vpletle v igro tudi petje in ples. Izmislile smo si temo, ob kateri smo začele improvizirati. Jaz sem zapisala tekst, ki so si ga izmislile v glavnem deklice same, ga prevedla v slovenščino – in tako smo začele z delom.«

Songi in kabaret

Predstava sama pravzaprav v ožjem pomenu besede niti ni bila gledališka predstava, leč pa so bili v njej zaznavni elementi kabareta, ki so ga v glavnem nosili songi. Nekaj uprizorjenega besedila je služilo uvodu in povezavi songov. Uprizoritev je bila režijsko in scensko narejena z dokaj preprostimi sredstvi, težišče pred-

stave same pa so tvorile glasba (Edi Oraže), odrski gib in pesmi. Samozavestno in sproščeno so mladinci podajali svoje vloge, pri čemer so se izkazali predvsem v dobro obvladajočem odrskem gibu in lepo izvajanim petjem songov v slovenščini, nemščini in angleščini (Kovič, Brecht idr.).

Sodelovalo je 12 deklet z relativno veliko starostno razliko, saj je med najmlajšo in najstarejšo igralko prav gotovo 10 let razlike. Toda vse so bile med seboj dobro uigrane. Glede na to, da je jezikovno znanje različno in da večina deklet ne zna slovensko, predstava dobiva še dodatno vrednost: dokazuje, da

Predstava prepriča, videti je, da so otroci pri nastajanju ideje aktivno sodelovali, prav tako pa je videti, da se istovetijo s tem, kar so postavili na oder. Razgibana, vesela in zabavna predstava. Verjetno je to lahko to, kar otroci, prevsem pa mladinci, tudi hočejo v gledališču.

je v gledališču možno praktično izvajati dvo- in večjezičnost in da je mogoče brez vsakršne prisile stimulirati otroke, da se ob konkretni kulturni dejavnosti družijo in veselijo.

Geslo »Kultura povezuje« je v tem primeru geslo, ki so ga udejanili mladinci iz Sveč.

J. M.

CELOVEC

»Postati želimo še boljša šola«

Na akademiji slovenske gimnazije v Celovcu so dijaki in učitelji v kulturnem sporedu pokazali pregled svojega letošnjega delovanja. Ravnatelj dr. Reginald Vospernik je v pozdravu z vidnim zadovoljstvom orisal najnovejše šolske dejavnosti. Ni čuda, saj bo gimnazija za vzgledno prekmajno sodelovanje v okviru projekta »Živeti ob meji« prejela nagrado ministrice za šolstvo. S humanitarnimi akcijami pa so dijaki v tem šolskem letu zbrali več kot 100.000 šilingov. Vospernik je izpostavil zanimanje evropskih ustanov za gimnazijo, ki bo prihodnje leto poleg angleškega, športnega in glasbenega težišča nudila še trijezični Ku-

gyjev razred s paralelko. Kljub uspehom pa je napovedal, da želi šola postati še boljša in še naprej iskati nove oblike učenja.

Kulturni spored, ki je v recitalih in pesmih predstavil »pisan šopek« avstrijskih narodnih skupnosti, so spremljali številni častni gostje, starši in prijatelji dijakov. Pevski zbor pod vodstvom Stanka Polzerja in godalni orkester šole, ki ga vodi Roman Verdel, sta oblikovala glasbeni del večera. Dijaki so predstavili tudi odlikovani prekmajni projekt in mlada telovadna skupina je pokazala gimnastični vložek.

Tehnično in scensko je bila prireditev dobro pripravljena. Vendar je ji je ob taki dolžini manjkal vsaj nek napetostni lok. Ob tem je reklamna diaserija iz Tinskega doma skrbela za dolgo cesuro. Kdor želi podrobnejše informacije o dejavnostih gimnazije za Slovence, jih najde v letnem poročilu, ki bo v kratkem izšlo.

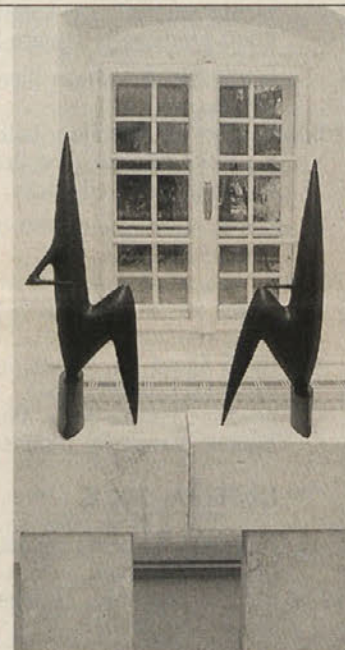
A. L.

ROŽEK

Dvojna razstava v galeriji Šikoronja

V soboto 12. junija 1999 je bila otvoritev razstave Draga Druškoviča in Ute Steigerwald-Lehmann v galeriji »Šikoronja« v Rožeku. Drago Druškovič, rojen 1950 v Celovcu, je otroška leta in mladost preživel v Lešah pri Šentjakobu. Nato se je odpravil na študij v Gradec in pozneje v Solnograd. V Rožeku razstavlja oljnate risbe in objekte. Oblikoval pa je tudi dizajn za preproge. Razstavljal je že po vsej Avstriji, v Italiji in Sloveniji. Mnogo njegovih del je meditativnega značaja. Ukvarja se predvsem z magijo Indijancev in dediščino budizma. Uporablja zelo site, izstopajoče barve. Slike so zanimive in vredne ogleda. Najdete jih tudi v internetu.

Ute Steigerwald-Lehmann razstavlja abstraktne plastike.

Priznana umetnica je kakor Druškovič razstavljala že po celi Avstriji in drugod.

Ob otvoritvi se je v galeriji Šikoronja zbralo veliko prijateljev likovne umetnosti. Pripravljena pa je bila tudi malica in dobro vino. Večer je oplešala še jazzovska skupina.

M. R.

Slavica Kropiunig 80 let

Na Brnci je postala sinonim za kulturno delo, letos maja pa je obhajala svoj 80. rojstni jubilej: Slavica Kropiunig. Že pred leti se je preselila v Beljak, kjer še danes živi v ličnem stanovanju, obdana s slikami svojih otrok. V javnem kulturnem življenju sicer ni več aktivna, vendar se še vedno zanima za dogajanja in neguje stare vezi s prijatelji.

Slavica Oman se je rodila 14. maja 1919 v Beli Peči / Fushine lagi. Pozneje se je z družino preselila v Kranjsko Goro in se takoj vključila v kulturno dejavnost. Vzljubila je gledališče, se učila balet in pela v zboru. V Kranjski Gori je tudi spoznala svojega moža, Ferdinanda Kropiuniga, ki je bil doma pod Ljubeljom. Med vojno se je moral mož vojskovati na italijanski fronti, Slavica pa je ostala pri očetu v Kranjski Gori, kjer se je leta 1943 rodil njen sin Robert, prvi izmed šestih otrok.

Po koncu vojne se je družina preselila na Brnco. Ferdinand je bil organist in je prevzel zbor in cerkveno petje, Slavica pa se je posvetila gledališču. Organizirala je igre in poučevala balet. Nekaj časa so Brnčani imeli celo lastni orkester in z njim uprizarjali spevoigre Miklavž prihaja in Študentje smo.

Povojna kulturna dejavnost na Brnci je prav zaživela. Ljudje so prihajali h Kropiunigovim, kjer so pogosto vadili za nastope. Srečavali so se tudi v gostilni »Pri Prangerju« ali v Mrakovi domačiji. V teh letih so igrali Miklovo Zalo, Zlatarjevo zlato, Zlatoroga in še kaj. Za te dejavnosti sta leta 1959 Slavica in Ferdinand prejela Drabosnjakovo nagrado SPZ.

Sredi petdesetih let pa se je »Dobrač podrl«. Tako se je govorilo, ko se je družina z Brnce preselila v Beljak. Povod za preselitev je bil narodno politični pritisk, ki se je po sklenitvi državne pogodbe in ponovni ustanovitvi Heimattiensta močno povečal. Kulturna dejavnost na Brnci, predvsem zborovsko petje in gledališče, je po tem dogodku

začela zamirati. Vendar sta Slavica in Ferdinand ob obiskih le še kdaj pa kdaj »nastopala« v cerkvi, Ferdinand kot organist in Slavica kot pevka, kar bilo potem pravi kulturni praznik.

Leta 1983 se je Slavica spet vključila v kulturno življenje na Brnci. Marjan Galob jo je prosil za pomoč pri obnavljanju gledališke dejavnosti. Iz Beljaka se je vozila na Brnco in režirala igre Naši ljubi otroci, Sveti plamen, Zdravnik po sili in Nenavaden dogodek. Potem so delo prevzeli mlajši režiserji, med drugim Peter Militarov.

Leta 1990 je Slavica v Ljubljani prejela še visoko priznanje Zveze kulturnih organizacij Slovenije. Poslej se je Slavica, ki vse življenje skrbela za gospodinjstvo, umaknila iz aktivnega kulturnega življenja. Zdaj se posveča sebi in svojemu vrtu, ki ga je najela v Beljaku. Vsak dan gre šest kilometrov na Ferdinandov grob, pozimi uživa ob smučarskem teku, trenira pa tudi doma. Ob tem pa piše spomine na svoje bogate življenjske izkušnje. Na mnoga leta!

Že tretje leto deluje v študentskem Klubu na Dunaju pod vodstvom Anje Kapun kot svetla zvezda stalnica klubski zbor. V petek, 11. junija, je na letnem

koncertu v klubskih prostorih predstavil svoj novi program Contrappunto alla bestiale – pesmi, kakor že pove ime, s tematiko iz živalskega sveta.

PRIREDITVE

ČETRTEK, 17. 6.

BOROVLJE, pri Cingelcu na Trati
- SPD Borovlje
19.00 Zaključni koncert Glasbene šole

PETEK, 18. 6.

SLOVENSKA BISTRICA, -
Mladinski dom, SPZ
14.00 »Blazno resno«. Nastopa
Odštekano gledališče
TINJE, Dom v Tinjah - Sodalitas
16.00 Pripoveduj mi pravljico.
Predavatelj: Pavel Zablantnik
BOROVLJE, Posojilnica-Bank
18.00 Sentjanski dnevi v Posojilnici-
Bank Borovlje
VOGRČE, župnišče - KD Vogrče, KKZ
21.00 Premiera »Deseti brat«.
Gledališka skupina KKD Vogrče

SOBOTA, 19. 6.

TINJE, Dom v Tinjah - Sodalitas
09.00 Tečaj za keramiko: Objekti za
razsvetljavo. V.: Nežika Novak
ŠENTJANŽ, k&k - SPD Šentjanž
18.00 Poletna arena. glej stran 1

BISTRICA NAD PLIBERKOM,
Galerie Mühle - mlin - mulino
19.19 Otvoritev razstave »Ko je lipa
začela zeleneti ...«. Lorenz
Kraut predstavlja oljnate slike

ŠENTRIMOŽ, kulturni dom -
SPD Danica
20.00 Koncert »S pesmijo v poletje«.
N.: MePZ PD Sele, Trio Drava iz
Borovelj, MePZ »Danica«

SUHA, Suški grad - KPD Drava,
Oktet Suha, KKZ
20.30 7. mednarodni oktet-festival
»Suha 99« - Vocalitas (A),
Close Harmony Friends (SK),
MoPS Akord (I), Dravograjski
oktet (SI), Oktet Suha;
pozdrav: Pevsko-instr. skupina
Zvabek, povezava: Danilo Katz

NEDELJA, 20. 6.

OBIRSKO, Šotor na sejmišču -
Obirski farni svet
09.06 Obirsko žegnanje. Za zabavo bo
skrbel Trio Paulič

RADIŠE, kulturni dom - SPD Radiše
14.00 20-letnica kulturnega doma
VOGRČE, župnišče - KD Vogrče,
KKZ

21.00 »Deseti brat«. Nastopa:
Gledališka skupina Vogrče

PONEDELJEK, 21. 6.

ŠMIHEL, Farna dvorana -
Glasbena šola
19.00 Javni nastop Glasbene šole

TOREK, 22. 6.

ŠENTPRIMOŽ, Kulturni dom -
Glasbena šola
20.39 Javni nastop Glasbene šole

SREDA, 23. 6.

SELE, Farni dom - Glasbena
šola
18.00 Javni nastop Glasbene šole
ŠENTJAKOB V ROŽU, Višja šola v
Sentpetru
18.30 Kuharski tečaj za moške. Nataša
Partl poučuje o prehrani, kuh-
anju in postrežbi

CELOVEC, Mladinski dom -
Glasbena šola
19.00 Javni nastop Glasbene šole

ČETRTEK, 24. 6.

ŠENTJAKOB, Farovž - SPD
»Rož«, SPZ
20.00 Premiera »Gospodar muh«

VIDETI / SLIŠATI

PREMIERA - TEATR TROTA MORA

»Gospodar
muh«

*Faust. Pri vas, gospoda, že ime / naj-
večkrat bistvo vse pove, / da jasno je
ko beli dan, / če kdo lažnivec, škodnik,
mušji bog je imenovan. (Goethe)*

Je možno sožitje v popolni svobodi pr-
vinske narave? Naše izkušnje v veli-
kem, svetovnem in majhnem šolskem
merilu nam narekuje usodno spozna-
nje: človek ni zrel za preživetje v
sožitju, dokler ne bo družba sestavlje-
na iz posameznikov, od katerih bo
vsak prežet z etično zavestjo.

»Pazite! Zlo je v nas vseh!« je sva-
ril Golding poslušalce leta 1983, ko je
dobil nobelovo nagrado za literaturo.

Premiera: Četrtek 24. 6. 1999 ob
20.00 v Farovžu v Šentjakobu. Na-
daljnje predstave 25. in 26. 6. 1999
ob 20.00

POLETNA AKADEMIJA 1999

Univerza Celovec ponuja tečaje
slovenskega, angleškega in italijans-
kega jezika.

Tečaje slovenskega jezika vodi gospa
mag. Ljubinica Črnivec.

Osnovna stopnja I

Osnovna stopnja II

Čas: 5. 7. do 16. 7. 1999
19. 7. do 30. 7. 1999
2. 8. so 13. 8. 1999

Kraj: Univerza Celovec

Informacije in program tečajev:
»Slovensko v Avstriji«, Andrea
Pirker, Universitätsstraße 82, A-9020
Klagenfurt/Celovec, tel.: 0463/24
180, faks: 0463/24 180-3 ali dr.
Herta Lausegger, tel. 0463/2700-315

PRAZNUJEJO! Antonija
Kosmak iz Globasnice - roj-
stni dan; Tonči Dolinšek iz
Celovca - rojstni dan in god;
Toni Krušič iz Kotmare vasi
- dvojni praznik; Emi Koren iz Področce -
40. rojstni dan; Anton Pucelj - 64. rojstni
dan; Engelbert Pernuč iz Sinče vasi - oseb-
ni praznik; Ivanka Živkovič iz Kotmare vasi
- 57. rojstni dan in god; Amalija Vavti v
Repljah pri Pliberku - 65. rojstni dan; Lojze
Kelih iz Sel - 70. rojstni dan; Antonja Pe-
grin s Kota - osebni praznik; rojstne dneve
člani društva upokojencev Pliberk: Alojz
Krištof, Marija Nachbar, Peter Hutter;
Monika Smrtnik - Hribar z Obirskega -
39. rojstni dan; Klara Dovjak z Borovnice v
Selah - 40. rojstni dan; Bernardka Sadov-
nik - 30. rojstni dan; Lojz Male iz Dolih pri

SLOVENSKI
VESTNIK

čestita!

Borovljah - 67. rojstni dan;
rojstne dneve člani društva
upokojencev Podjuna: Ger-
manija Golob, Gretej
Vučovnik, Ignac Zirgoj in

Jože Hribernik; Kristijan Kofler iz Čemer-
nice - 62. rojstni dan; Marjan Mikl z Bele
pri Železni Kapli - rojstni dan; Liza Müller
iz Šentjanža - rojstni dan; Franc Wutte iz
Male vasi - rojstni dan; Hani Kuchar iz Že-
lezne Kaple - rojstni dan; Vida Brumnik z
Obirskega - rojstni dan; mag. Melitta
Trunk iz Celovca - rojstni dan; Helga Mau-
rer iz Celovca - rojstni dan; Lojze Lach iz
Grabalje vasi - rojstni dan; Peter Kert iz
Konovec - 40. rojstni dan; Fabjan Hafner z
Bistrice v Rožu - rojstni dan

Slovenski vestnik - usmerjenost lista
seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim
poudarkom na narodnopolitičnem interesu.
SV prejema podpore iz sredstev
za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/51 43 00-0 • faks -71

UREDNIKA
dr. Andrej Leben (-34) ..... Jože Rovšek (-30)
Tajništvo ..... Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba ..... Milka Kokot (-40)
Prireditve ..... Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem
TISK
Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50566

VSI
Tarviser Straže 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

ČETRTEK, 17. 6.

18.00 Rož - Podjuna - Zilja

PETEK, 18. 6.

18.10 Utrip kulture

SOBOTA, 19. 6.

18.10 Od pesmi do pesmi -
od srca do srca

NEDELJA, 20. 6.

6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten
Morgen, Kärnten!
(mag. Martin Dovjak)

18.00 Glasbena oddaja

PONEDELJEK, 21. 6.

18.00 Kratak stik

TOREK, 22. 6.

18.10 Otroška oddaja

SREDA, 23. 6.

18.10 Glasbena oddaja

21.04 Večerna oddaja

DOBER DAN, KOROŠKA

NEDELJA, 20. 6.

13.30 ORF 2

● Na prostem so domačini v Vo-
grčah izvedli dramatisacijo
Jurčičevega romana »Deseti brat«
● Retrospektivna razstava Bogda-
na Borčiča v slovenjegraški gale-
riji. ● Kongenialno partnerstvo v
razstavi Draga Druškoviča in Ute
Steigerwald-Lehmann. ● Novim
igralcem na sledi: Je Oto Barič na
tekmi Slovenska športna zveza -
LASK našel nove igralce za repre-
zentanco? ● »Lipov cvet« iz Veli-
kovca prihaja vam zapet: Pevsko-
instrumentalni vzklík otrok Pro-
svetnega društva »Lipa«

PONEDELJEK, 21. 6.

3.40 ORF 2 (Ponovitev)
15.00 TV SLO1 (Ponovitev)

RADIO KOROTAN

na frekvencah 105.5, 106.8 in 100.9

6.00 Dobro jutro, sonce
8.00 Domače viže in zborovska glasba
8.30 Živa (do 10.00)
14.00 V taberni
16.00 Od štirih do šestih -
informacije o dnevni dogodkih
NEDELJA
8.00 Zajtrk s profilom (Franz Klammer)
15.30 Voščila

RADIO AGORA

Dnevno 10.00-14.00 in 18.00-02.00
na frekvencah 105.5, 106.8 in 100.9

10.00 PO-PE: Kalejdoskop; SO: Forum
(prilичno, sicer glasba), 11.30
Campus radio (14-dnevno);
NE: Evopa v enem tednu (BBC),
11.00 Literarna kavarna, 13.00
Out of Carinthia
12.00 Poročila BBC
12.10 Divan (glasba)
13.00 PO: Alpe-Adria; TO: V pogo-
voru; SR: Po Koroškem; ČE:
Glasba; PE: Kultura; SO: Die
Welt ein Dorf; NE: Special
18.00 PO: Glasba; TO: Šport; SR: Glasba;
ČE: Šoja und Elster; PE: Glasba;
SO: Sto decibelov; NE: Glasba
18.45 Poročila BBC
19.00 PO-PE: Otroški kotichek
19.15 vsako drugo sredo: stay tuned
20.00 PO: Take the jazz train,
TO: Noche Latina, ob 23.00
Nachtfaller; SR: Ruff Radio, ob
22.00 Mad Force; ČE: Music for
the masses, ob 23.00 Freakshow;
PE: Soundcheck; SO: Jugorock, ob
23.00 Klub Karate; NE: Sunday
loops, ob 22.00 For those about
to rock

ZVEZA

SLOVENSKIH

ŽENA

sporoča, da bo letos letovanje otrok
v Poreču od 18. do 28. julija.
Cena za enajstdnevno letovanje in pre-
voz v obe smeri znaša 3.400 sil. Svoje
otroke lahko prijavite na sedežu ZSZ, tel.
0463-51 43 00, kjer prejmete tudi
nadaljnje informacije.

500 udeležencev na 28. srečanju slovenskih zamejskih planincev

»Tako lepo in prijetno kot na Radišah še ni bilo nikdar!«

Takšne je bila enotna ocena udeležencev 28. srečanja slovenskih zamejskih planincev v nedeljo na Radišah, ki se ga je udeležilo blizu 500 slovenskih planincev 14 planinskih društev iz Slovenije, Italije in Koroške.

Predsednik SPD Celovec Hanzi Lesjak je izrazil svoje zadovoljstvo nad dobro udeležbo na srečanju in poudaril, da planinci gojijo prijateljstvo ne le med seboj, temveč med vsemi ljudmi dobre volje. Poklical

nji pa že dolga leta uresničujejo idejo iger »brez meja«.

Predsednik SPD Radiše Tomaž Ogris pa je udeležencem srečanja predstavil kraj Radiše ter široko kulturno dejavnost domačega slovenskega kulturnega društva. Pridružil se je tudi ostalim govornikom, ki so se izrekli za nadaljnjo krepitev sodelovanja Slovencev prek meja ter graditev zaupanja med sosednjimi narodi.

Predstavniki planinskih društev iz Slovenije (Nova Gorica, Bohinj, Dovje-Mojstrana, Javnica – Koroška Bela, Kranj,

Tradicionalno prireditelj so letos organizirali Slovensko planinsko društvo Celovec (že šestič), Slovenska športna zveza (SSZ), ki v tem letu praznuje svojo 50-letnico, ter Slovensko prosvetno društvo »Radiše«, ki je nosilo glavno breme organizacije srečanja in – po slabem vremenu v noči pred prireditvijo – nekako le še skrbelo zato, da so udeležence pozdravile »sončne Radiše«.

Dobrodošlico izredno razpoloženi publiki so po opravljenem pohodu v okolico Radiš ter po kosilu pred poslopjem kulturnega doma izrekli predsednik Slovenskega planinskega društva Celovec Hanzi Lesjak, predsednik SPD »Radiše« Tomi Ogris ter podpredsednik Slovenske športne zveze Danilo Prušnik.

je v spomin, da je Slovensko planinsko društvo Celovec že leta 1953 oblikovalo prvo zamisel o srečanju planincev iz treh držav, do uresničitve ideje pa da je prišlo šele v začetku 70-ih let, ko so se 2. in 3. septembra 1972 prvič srečali zamejski planinci na Golici v organizaciji PD Jesenice. Dosedanjih srečanj se je udeležilo že najmanj 10.000 planincev.

Skupno kandidaturo treh dežel je v svojem govoru izpostavil tudi podpredsednik SŠZ Danilo Prušnik ter udeležence opozoril na 50-letnico Slovenske športne zveze, katere jubilejno geslo »Šport povezuje« še kako velja tudi za planince. Povezujejo in zbližujejo jih skupne prireditve, skupne poti, planine in gore s svojimi sreča-

Ljubljana-Matica) in Italije (Trst, Gorica, Benečija, Slog-Devin itd.) so organizatorjem iskreno čestitali k vzorni izvedbi srečanja in prav tako poudarili potrebo po povezovanju med slovenskimi planinci tudi v prihodnosti. Udeležence srečanja je pozdravil tudi generalni konzul R Slovenije v Celovcu Jože Jeraj.

Bogat kulturni spored, ki ga je moderiral Miha Traunik, so oblikovali Godba na pihala iz Jesenic (letos že 28.), ženski zbor »Maticice« iz Ljubljane, MePZ Radiše, Radiški fantje ter folklorna skupina »Zarja« iz Železne Kaple.

Naslednje 29. srečanje slovenskih zamejskih planincev bo junija leta 2000 v organizaciji PD Gorica. *Ivan Lukan*

Čas je divji, kaj? No, pri nas, v našem narodnem vrtičku, niti ni tako hudo. Seveda si tudi dajemo s kijci po buči, to ni nič novega, končno je tudi pri nas človek človeku vovk, z »v« ali z »w« pisano. Hvala bogu je naše orožje še pero ali osebni računalnik, pa ta ali drugi tednik. In gre nam za nekaj milijonov, za ta ali oni stolček, nadvlado v tem ali onem društvu ali zvezi ali zastopstvu. V primerjavi z drugimi konflikti v bližji in daljnji okolici pravzaprav prava idila. Hvala bogu tudi ni pričakovati kakšnih dramatičnih sprememb; vsaj ne zgloda tako, da bi obstajala šansa, da dobimo kakšne državne strukture in oblastne organe. Kajti v takem primeru bi me že nekoliko bolj skrbelo, da ne bi kdo komu nalepil kakšen obliž čez usta in ga skušal odriniti kam daleč čez mejo. To bi se zgodilo seveda izključno za narodov blagor, brez kakršnihkoli ideoloških ali celo rasističnih motivov. Samo da bi bil mir v vrtičku pridnih, poštenih in delovnih narodno zavednih ovčic, lepo vnešenih v narodni kataster, in seveda z izvoljenim zastopstvom. Toda kaj blebetam in razvijam čudne fantazije. Saj mi vendar nismo takšni kot ostali svet!

Raje se posvetim prijetnejšim zadevam. Pomlad počasi prehaja v poletje, bliža se čas dopusta, in dopust naj bi pomenil počitek, brezdelje. Ko sem slučajno spet pri tej temi, bi cenjeno bralstvo rad opozoril, kako važno je, da ne delamo preveč. Še več – veliko delati je v zadnjem času postalo prav nevarno. Ni šala!

Ni namreč še dolgo od tega, da so časopisi poročali o vplomu v neko dunajsko juvelirsko trgovino, iz nje so storilci odnesli dragocenosti v vrednosti 20 milijonov šilingov. Posebnost pa je bila, da so vlomilci pripluli z gumijastim čolnom po kanalskem si-

Prof. dr. Anton Zmeda

stemu prav do hiše, v kateri se nahaja juvelir, v katerega klet so se nato prebili s pomočjo kladiva in zasekača. Od tam so prebili več zidov in se pregrebli prav pod prodajalno mizo, ki je stala izven dometa alarmne naprave, ki so jo spretno prelisičili.

Policija je ugotovila, da so vlomilci postopali izredno profesionalno, saj so morali

Ne delajte preveč!

imeti točne načrte kanalizacije in poslopja, s seboj so morali nositi agregat za proizvodnjo električnega toka, zlato in nakit pa so po opravljenem delu odpeljali z že omenjenim gumijastim čolnom. Storilcev policija doslej še ni našla. Nekaj pa je bilo za varnostne organe takoj jasno: vlomilci so bili tujci! Kajti (poleg profesionalnosti, ki očitno tudi uradno ni avstrijska moč) – morali so verjetno dneve, če ne tedne kopati in tolkati, tako je sklepal odgovorni raziskovalec, domači vlomilci ne bi garali.

Torej, pozor, ljudje! Če delate preveč, lahko postanete sumljivi. Lahko bi bili tujci, delavci na črno, no, in kot manjšinci na svobodnjaški politično-socialni lestvici niti niste daleč proč od tujcev. Kako se z njimi v Avstriji postopa, pa tudi vemo.

Zato pazite, ne garajte preveč, in ko bo tako daleč, še posebej uživajte dopust!

V knjižnici Dravograd je potekal pogovor z lanskim Prešernovim nagajencem, pisateljem Sašo Vugo, ki se ga spominjamo kot govorca z neponovljivo barvo glasu z radijskih valov in urednika dramskega programa slovenske televizije. Je Primorec, rojen v Mostu na Soči, kjer tudi sedaj prebiva, poročen s koroško Slovenko iz Celovca. Med naslovi njegovih knjig so Krtov kralj, Erazem Predjamski, Opomin k čuječnosti in Na rožnatem hrbtu faronike. Pogovor je vodila domačinka, pisateljica dr. Silvija Borovnik.

Vabilu se je Saša Vuga odzval tudi zato, ker s tem uresničuje dolg do svojega očeta, Maistrovega protovoljca, koroškega borca leta 1919, ko je vojaška enota bila nastanjena v Dravogradu.

Pogovor s pisateljem Sašo Vugo

Dobesedno ganjen je pisatelj uvodni del večera posvetil mladostni poti očeta Primorca, ki se je najprej bojeval na soški in nato na tirolski fronti, nato prebегnil k Rusom, ki so ga navdušili, ter se vrnil v okupirano Primorsko. Kot prostovoljec, bорец za severno mejo, 1919. leta skoraj pade pod streli nekdanjega soborca s soške fronte, sedaj na nasprotnih strani, v bližini Labota na avstrijskem Koroškem. Življenje mu je na kolnih izprosil domači duhovnik. Iz ujetništva »lakote« (vladalo je splošno pomanjkanje) je s soborci uspel pobegniti s podkupovanjem. Vrnil se je v boj. Ko je vojna črta tekla preko Dravograda, so mladeniči debatirali v nekdanji gostilni Kresnik (stavba še stoji), kjer sta se spoznala z Lovrom

Kuharjem – Prežihovim Vorancem in mu je oče prenašal izkušnje iz Rusije. Pisatelj Prežih ga je upodobil v knjigi Požganica (izšla je po drugi vojni), srečala pa se nista več. Na Primorsko se je oče vrnil z dvema izgubama – Koroško in Primorsko.

Saša Vuga

Ko je dr. Borovnikova poudarila natančnost in izredno pozornost, ki jo Saša Vuga posveča jeziku, smo izvedeli nove zanimivosti. Kot študent slavistike in književnosti v Ljubljani (od leta 1949) je slovenski jezik slabo znal, a je gojil do njega take simpatije, da se je v materijo zagrizel. Poleg uglednih profesorjev na univerzi so se intelektualci zbirali med drugim v kavarni Union, ki je bila druga univerza. Tudi zaradi pomanjkanja denarja se je kmalu zaposlil in kot govorec na radiu dodatno izpilil jezik. Pripomnil je, da je takrat delati na edinem nacionalnem radiu pomenilo poslanstvo, ki je terjalo pošteno in trdo delo. Poleg tega so Primorci gojili svojstven odnos do slovenskega jezika, saj jim je italijanska okupacija odvzela veliko in sleherni tekst v slovenščini je bil težko

pričakovano. Pesmi Simona Gregorčiča so bile prava luč. Takrat še gosto poseljeni primorski hribovi s preprostimi ljudmi so se napajali iz Gregorčiča. Rezultat vsega tega je izredna ljubezen do jezika, ki jo Saša Vuga rad omenja češ, iz tega jezika dobiš vse, ko ga znaš!

O metaforah, ki jim posveča veliko pozornost, saj brez njih ni dobre literature, pravi, da ne ve ravno, od kod prihajajo; ker pa jih ljudje cenijo, meni, da se spleča potruditi. Postregel je s tisto o cekinjenju (zlata barva) cerkvenega petelina in z drugimi. Z dr. Borovnikovo sta soglašala, da smo v času krajših literarnih del, ki zahtevajo manj časa in truda, kar pomeni, da bomo lahko prebirali več del Saše Vuge, sicer med drugim pisca obsežnih zgodovinskih romanov. *S. Š.*

